

رابطه سبک زندگی با اخلاق حرفه ای معلمان

سید صمد الماسی حسینی

گروه علوم تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی (ره) تهران، ایران.

(تاریخ دریافت: ۹۷/۸/۶، تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۰/۹)

چکیده

زمینه: سبک زندگی مفهوم بسیار مهمی است که اغلب برای بیان روش زندگی به کار رفته است. هدف از این پژوهش تعیین رابطه « سبک زندگی» با « اخلاق حرفه ای» معلمان است.

روش: پژوهش حاضر به روش توصیفی _ همبستگی انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه معلمان دوره ابتدایی شهر نورآباد به تعداد ۳۸۴ نفر می باشد، که از طریق جدول مورگان ۱۹۴ نفر از معلمان با استفاده از شیوه نمونه گیری تصادفی طبقه ای به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند. ابزار پژوهش « مقیاس سبک زندگی (LSQ) » و « مقیاس اخلاق حرفه ای کادوزیر» بود. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون صورت گرفته است.

یافته ها: نتایج نشان داد که بین سبک زندگی و ابعاد اخلاق حرفه ای رابطه معنی داری وجود دارد.

نتیجه گیری: بر اساس نتایج پژوهش حاضر، می توان گفت که ارتقاء سبک زندگی در میان معلمان می تواند باعث افزایش سطح اخلاق حرفه ای در آنان گردد.

کلید واژگان: ابعاد اخلاق حرفه ای، اخلاق، اخلاق حرفه ای، سبک زندگی.

سر آغاز

امروزه یکی از ارکان اساسی سعادت در زندگی مادی و معنوی بشر، اخلاق و فعالیت های اخلاقی است. اخلاق به طور ساده یعنی شناخت صحیح از ناصحیح و سپس انجام صحیح و ترک ناصحیح (۱). در تعریف دیگر: الگوی رفتار ارتباطی درون شخصی و برون شخصی مبتنی بر رعایت حقوق طرف ارتباط. اگر من در ارتباط با خود، حقوق خویش را رعایت کنم، رفتار من با من (درون شخصی) اخلاقی است. همچنین رفتار من با دیگران نیز چنین است (۲). اولین گام تحقق اخلاق در سازمانها، شناخت سطوح اخلاقی است که در دو سطح قابل بررسی میباشد. اخلاق حرفه ای، که به مسئولیت اخلاقی در سازمانها اشاره دارد (۳). اخلاق شغلی، که تأکید به وظایف اخلاقی افراد در سازمانها دارد (۳). در این میان اخلاق حرفه ای نقش راهبردی در موفقیت معطوف به آینده سازمان دارد و دوری از آن سازمان را آسیب پذیر و متضرر می سازد (۱). چرا که به میزان بسیار چشمگیری سازمان را در جهت کاهش تنش ها، هزینه ها و موفقیت در تحقق اهدافش یاری می رساند (۴ و ۵).

یکی از مهم ترین سازمان ها که اخلاق در آن مسئله ای مهم محسوب می گردد، اداره آموزش و پرورش و مدارس می باشد، چرا که آموزش دانش آموزان و پرورش انسان های سالم، مومن، خلاق و بلند ه و مهارت یافته را بر عهده دارد و انتظار می رود که محیط های آموزشی علاوه بر داشتن شایستگی های فنی، دارای ویژگی های ذهنی و عاطفی مناسب و برخوردار از ارزش های اخلاقی و سبک زندگی^۲ مطلوب باشد (۶). اصطلاح شیوه یا سبک زندگی که اولین بار توسط صاحب نظری بدان اشاره شد (۷). سازمان بهداشت جهانی، آن را الگوهای مشخص و قابل تعریف رفتار می داند که از تعامل بین ویژگی های شخص، بر همکنش روابط اجتماعی و موقعیت های محیطی و اجتماعی - اقتصادی حاصل می شود (۸). سبک زندگی ابعاد مختلفی را در بر می گیرد که برخی از آن ها شامل تغذیه، ورزش، مراقبت از خود، استفاده از سیگار، الکل و داروهای غیر مجاز، روابط اجتماعی و ... است (۴) که تحقیقات اثر گذاری بسیاری از این ابعاد سبک زندگی بر اخلاق حرفه ای را مورد تأکید قرار داده اند (۹ و ۱۰).

نویسنده مسئول: نشانی الکترونیکی: samadalmasi@yahoo.com

طریق آلفای کرانیاخ محاسبه گردیده و مقدار $0/75$ و $0/85$ به دست آمده است. در نهایت برای تجزیه و تحلیل داده های این پژوهش از روش های آماری مناسب با توجه به هدف پژوهش بوسیله نرم افزار SPSS استفاده گردیده است.

یافته ها

میانگین سبک زندگی در بین زنان ($88/2$) بیش از مردان ($86/6$) بوده است و سطح معنی داری (سبک زندگی $0/016$) به دست آمده نشان از معنی داری تفاوت سبک زندگی در بین معلمان زن و مرد دارد. در مورد ابعاد اخلاق حرفه ای (مسئولیت پذیری $0/043$ ؛ صادق بودن $0/001$ ؛ عدالت و انصاف $0/421$ ؛ وفاداری $0/034$ ؛ برتری جویی $0/252$ ؛ احترام به دیگران $0/004$ ؛ همدردی با دیگران $0/041$ ؛ احترام به ارزش ها $0/151$) بین ابعاد عدالت و انصاف، برتری جویی و احترام به ارزش ها تفاوت معنی داری وجود ندارد. ولی معلمان زن در ابعاد مسئولیت پذیری، صادق بودن و همدردی با دیگران، از اخلاق حرفه ای بالاتری نسبت به مردان برخوردارند و مردان نیز در ابعاد وفاداری و احترام به دیگران، اخلاق حرفه ای بالاتری نسبت به زنان دارند.

بنابراین با توجه به اهمیت و جایگاهی که اخلاق حرفه ای در سازمان ها و به ویژه آموزش و پرورش دارد و همچنین نقش مهم سبک زندگی و رابطه آن با اخلاق حرفه ای، بررسی و پژوهش در جهت نوع رابطه این متغیرها از اهمیت بسزایی برخوردار می باشد. لذا این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین سبک زندگی و ابعاد اخلاق حرفه ای در معلمان مدارس ابتدایی پسرانه شهر نورآباد، انجام گرفته است

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه معلمان مدارس ابتدایی شهر نورآباد در سال تحصیلی $1396-1395$ به تعداد 384 نفر می باشد. که نمونه گیری از طریق روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انجام و حجم نمونه آماری از طریق جدول مورگان 194 نفر انتخاب گردید. $44/7$ درصد نمونه مورد مطالعه را زنان و $55/3$ را مردان تشکیل می دهد. در این پژوهش جهت سنجش متغیرهای « اخلاق حرفه ای » و « سبک زندگی » از پرسشنامه اخلاق حرفه ای کادوزیر و پرسشنامه استاندارد سبک زندگی (LSQ) که در پژوهش پژوهشگران (۱) معرفی شده، استفاده شده است. در پژوهش حاضر پایایی این ابزارها به ترتیب از

جدول ۱: ضرایب همبستگی پیرسون سبک زندگی و اخلاق حرفه ای

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
سبک زندگی	۱								
مسئولیت ^۲ پذیری	$0/218$	۱							
صادق بودن ^۳	$0/381$	$*0/38$	۱						
عدالت و انصاف ^۵	$*0/181$	$-0/121$	$-0/115$	۱					
وفاداری ^۶	$*0/081$	$*0/185$	$*0/276$	$*0/291$	۱				
برتری جویی ^۷	$*0/119$	$-0/021$	$-0/118$	$-0/059$	$-0/062$	۱			
احترام به دیگران ^۸	$*0/221$	$*0/318$	$*0/374$	$*0/175$	$*0/574$	$*0/181$	۱		
همدردی با دیگران ^۹	$*0/325$	$-0/082$	$*0/218$	$-0/171$	$*0/581$	$-0/071$	$*0/678$	۱	
احترام به ارزش ها ^{۱۰}	$*0/228$	$*0/451$	$*0/512$	$-0/081$	$*0/318$	$-0/082$	$*0/418$	$*0/401$	۱

بودن بیشترین همبستگی را با سبک زندگی دارد ($r=0/381$) و وفاداری نیز کمترین همبستگی را با سبک زندگی در معلمان دارد ($r=0/081$).

نتایج آزمون همبستگی پیرسون برای سبک زندگی و ابعاد اخلاق حرفه ای نشان می دهد که بین سبک زندگی و ابعاد اخلاق حرفه ای رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. در بین ابعاد اخلاق حرفه ای، صادق

جدول ۲: نتایج تحلیل رگرسیون اخلاق حرفه ای بر اساس مولفه های سبک زندگی

متغیر پیش بین	ضرایب غیر		ضریب		سطح معنی داری
	B	خطای استاندارد	BETA	مقدار t	
مقدار ثابت	$0/71$	$0/69$	۰	$0/1$	$0/000$
سلامت جسمانی ^{۱۱}	$0/31$	$0/22$	$-0/24$	$1/3$	$0/025$
ورزش و تندرستی ^{۱۲}	$0/02$	$0/05$	$-0/06$	$0/57$	$0/06$
کنترل وزن و تغذیه ^{۱۳}	$0/38$	$0/06$	$-0/06$	$0/62$	$0/062$
پیشگیری از بیماری ها ^{۱۴}	$0/52$	$0/27$	$0/23$	$0/43$	$0/04$

۰/۰۱	۱/۶	۰/۳۱	۰/۲۶	۰/۵۱	سلامت روان شناختی ^{۱۵}
۰/۰۱	۰/۶۱	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۳	سلامت معنوی ^{۱۶}
۰/۰۲	۱/۶	۰/۳۱	۰/۳۱	۰/۵۲	سلامت اجتماعی ^{۱۷}
۰/۰۱	۵/۱	۰/۳۱	۰/۱۶	۰/۳۲	اجتناب از داروها ^{۱۸} ، مواد مخدر ^{۱۹} و ...
۰/۰۳	۰/۵۹	۰/۰۵	۰/۰۶	۰/۳۹	پیشگیری از حوادث ^{۲۰}
۰/۰۴	۰/۵۸	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۰۳	سلامت محیطی ^{۲۱}

ملاحظه‌های اخلاقی

رعایت ملاحظات اخلاقی در خصوص محرمانه ماندن مورد توجه قرار گرفت.

واژه نامه

1. Professional ethics	اخلاق حرفه‌ای
2. Life style	سبک زندگی
3. Responsibility	مسئولیت پذیری
4. Be honest	صادق بودن
5. Justice and fairness	عدالت و انصاف
6. Loyalty	وفاداری
7. Superiority and competitiveness	برتری جویی و رقابت طلبی
8. Respect	احترام
9. Sympathy	همدردی
10. Social norms	هنجارهای اجتماعی
11. Physical health	سلامت جسمی
12. Mental health	سلامت روانشناختی
13. Spiritual health	سلامت معنوی
14. Social health	سلامت اجتماعی
15. Environmental health	سلامت محیطی

References

- Ghahremani M, Shams-Morakani G, Farhadi M. (2015). The relationship between the quality of work life and professional ethics in university administrators and their comparison according to gender and management levels. Tehran: 1st Scientific Research Conference on the Development and Promotion of Educational Sciences and Psychology, Sociology and Social Sciences of Iran. (In Persian).
- Mousavi F, Voshni A, Heidari F, Mohammadi N, Soleimani F, Qeysarzadeh M. (2017). Professional ethics of educational leaders. *Ethics in Science and Technology*; 11(4). (In Persian).
- Salavat A, Rahmani M, Razman V. (2014). The relationship of professional ethics with knowledge management. *Ethics in Science and Technology*; 8(4). (In Persian).
- Mohammad-Daedi A, Bahadori S. (2017). Determining effective factors on the Effectiveness

بر اساس نتایج جدول فوق و با توجه به سطح معنی داری خطای آزمون رگرسیون و با توجه به ضرایب بتا می توان گفت که از بین مولفه های سبک زندگی، سلامت جسمانی (۰/۲۴)، پیشگیری از بیماری ها (۰/۲۳)، سلامت روان شناختی (۰/۳۱)، سلامت معنوی (۰/۰۶)، سلامت اجتماعی (۰/۳۱)، اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل (۰/۳۱) و پیشگیری از حوادث (۰/۰۵) تغییرات اخلاق حرفه ای را پیش بینی می کنند و مولفه های ورزش و تندرستی، کنترل وزن و تغذیه و سلامت محیطی اخلاق حرفه ای را پیش بینی نمی کنند.

بحث

یافته این پژوهش نشان داد که بین سبک زندگی و اخلاق حرفه ای و ابعاد آن رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد. نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره نیز نشان داد که از بین مولفه های سبک زندگی، سلامت جسمانی (۰/۲۴)، پیشگیری از بیماری ها (۰/۲۳)، سلامت روان شناختی (۰/۳۱)، سلامت معنوی (۰/۰۶)، سلامت اجتماعی (۰/۳۱)، اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل (۰/۳۱) و پیشگیری از حوادث (۰/۰۵) تغییرات اخلاق حرفه ای را پیش بینی می کنند و مولفه های ورزش و تندرستی، کنترل وزن و تغذیه و سلامت محیطی اخلاق حرفه ای را پیش بینی نمی کنند. نتیجه این پژوهش بر حسب جنسیت با پژوهش های مختلف (۱۱-۱۴) بدان تصریح شده است. در حالی که پژوهشی که به بررسی رابطه سبک زندگی و ابعاد اخلاق حرفه ای بپردازد، توسط محقق یافت نشد. اما نتایج آزمون همبستگی پیرسون برای سبک زندگی و ابعاد اخلاق حرفه ای نشان داد که بین سبک زندگی و ابعاد اخلاق حرفه ای رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد، بر همین مبنا نیز پیشنهاد می گردد، برای اینکه اخلاق در حرفه معلمی ارتقاء یابد، نظارت بیشتری بر سبک زندگی معلمان شود و با شناسایی عوامل مخل در سبک زندگی معلمان سعی در رفع آن ها شود و از طریق واگذاری تسهیلات و آموزش های لازم، توجه به مسائلی همچون ورزش، تغذیه و ... شرایط بهبود کیفیت سبک زندگی و اخلاق حرفه ای را در معلمان ایجاد کرد.

نتیجه گیری

بر اساس نتایج به دست آمده رابطه بین سبک زندگی و ابعاد اخلاق حرفه ای تایید شد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که بهبود و ارتقاء در سبک زندگی و اصلاح سبک زندگی معلمان در هر جامعه ای می تواند موجب بروز رفتارهای اخلاق مدارانه در کار از سوی آنان گردد.

10. Strien P, Koenders G. (2012). How do life style factors relate to general health and overweight? *Appetite*; 58: 265-270.
11. Lali M, Abedi A, Kajbaf M. (2012). Making and validating the life style questionnaire. *Psychological Research*; 15(1): 64-80. (In Persian).
12. Ghasemi V, Rabbani-Khorsgani R, Rabbani-Khorsgani A, Alizadeh-Aghdam MB. (2008). Structural and capital determinants of health-based lifestyle. *Journal of Faculty of Literature & Humanities*; 16(63): 181-213. (In Persian).
13. Afshani SA, Rasoolinejad Sp, Kaviani M, Samiei HR. (2014). Study of the relationship between Islamic lifestyle and social health of people in Yazd. *Journal of Islamic Studies and Psychology*; 8(14): 83 -103. (In Persian).
14. Sharipour M, Ghorbanzadeh S, Abu-Ali D. (2010). Gender analysis of the accident with an emphasis on the concept of healthy lifestyle: a case study of youth in Tehran. *Woman in Policy Development*; 8(2): 62-69. (In Persian).
5. Bigzad J, Sadeghi M, Hajizadeh M. (2010). Professional ethics is the inevitable necessity of today's organizations. *Management Era*; 4(16): 55-70. (In Persian).
6. Azar K, Namwar Y. (2018). The relationship between ethical intelligence and teachers' lifestyles. *Ethics in Science and Technology*; 12(4). (In Persian).
7. Kamalifard M, Alizadeh R, Sahati Shafa'ib F, Ghoujizadeh M. (2010). The impact of lifestyle on preterm delivery. *Journal of Ardabil University of Medical Sciences*; 10 (1): 55-63. (In Persian).
8. Pourmidani S, Nuri A, Shafti SA. (2014). Lifestyle relationship with marital satisfaction. *Quarterly Journal of Research*; 10(39): 331-344. (In Persian).
9. Pouladfar R, Ahmed A. (2006). The relationship between lifestyle and psychological disorders of high school secondary schools in Isfahan. *Psychological Studies*; 2(2): 7-18. (In Persian).